JAARVERSLAG 2011

In de zomer van 2010 is op Schiphol de Airport Library geopend. In dit verslag stellen we u op de hoogte van de resultaten in 2011, het eerste volledige kalenderjaar in het bestaan van deze bijzondere voorziening.

GEBRUIK

In het algemeen kan worden gesteld dat het gebruik van de Airport Library ook in 2011 de doelstelling bereikt heeft. Er zijn vrijwel op elk moment van de dag bezoekers. Omdat de bibliotheek een open ruimte is, is het tellen van bezoekers niet mogelijk. Een exact beeld van het aantal bezoekers in 2011 is er dus niet. Maar in samenwerking met Schiphol is een schatting van minimaal 300.000 bezoekers gemaakt. Ter vergelijking: de vooraf geformuleerde doelstelling is om in het derde jaar van het bestaan van Airport Library 200.000 bezoekers te trekken. Van de 6.1 miljoen bezoekers van de Holland Boulevard, het verblijfsgebied waar de bibliotheek is gevestigd, is een veel groter percentage dat Airport Library ziet. Per dag wordt de bibliotheek gemiddeld enkele tientallen keren gefotografeerd.

Wat wel exact gemeten wordt, is het gebruik van de negen iPads in Airport Library Er waren in 2011 maar liefst 381.218 pageviews. De belangstelling van de rubrieken op de iPads gaat vooral uit naar muziek (71.611 pageviews) en Amsterdam (39.828). De andere rubrieken – architectuur, design, beeldende kunst, literatuur en geschiedenis – leverden elk tussen de 21.000 en 24.000 pageviews op. Het digitale gastenboek is 11.103 keer bekeken, 1800 bezoekers lieten een boodschap achter (16.2%).

Bij de afzonderlijke filmpjes werd een algemeen filmpje over Amsterdam het meest bekeken: 20.253 maal. De rest van de top-5 wordt bezet door de filmpjes over het museumgrachtenpand Willet-Holthuijsen (9.562), over het Melkmeisje van Vermeer (6.830), over architectenbureau Benthem Crouwel (6.773) en over de keramiekfabriek Koninklijke Tichelaar Makkum (5.808).

PUBLICITEIT

Eén van de doelstellingen van Airport Library is het opleveren van minimaal 200 media-uitingen gedurende de eerste drie jaar van het bestaan om bij te dragen aan een positieve profilering van de Openbare Bibliotheek. Dit aantal is vooraf vastgesteld op basis van de ervaringen met onder meer de Strandbibliotheken die in 2005 zijn geïntroduceerd. Deze doelstelling werd in 2010 al ruim gehaald, met ruim 600 media-uitingen over Airport Library. Maar in 2011 droogde de media-attentie met ruim 200 media-uitingen allerminst op. Met name in het buitenland en vooral Rusland was Airport Library onder de aandacht. Was in 2010 een artikel in The New York Times het hoogtepunt, in 2011 was dat een artikel in Vedomosti, een grote kwaliteitskrant in Rusland.

De informatiewebsite Airportlibrary.nl trok in 2011 2017 unieke bezoekers – die de site in totaal 2.577 bezochten – uit 80 landen. De top-5: Nederland (28%), VS (15%), Australië (8%) en Duitsland en Tsjechië (4%). Het aantal pageviews bedroeg 10.999, dat is 4,27 pagina per bezoek. Dit betekent dat gemiddeld ruim de helft van de acht pagina's wordt bekeken. De pagina *Partners* is 315 maal bekeken, op de iPads werd de pagina *Welcome en Partners* 1054 maal geraadpleegd.

WAARDERING

De waardering voor Airport Library blijkt vooral uit de vele, vrijwel altijd positieve berichten in het digitale gastenboek op de iPads. In 2011 werden 1800 berichten geplaatst en om een paar voorbeelden te noemen, volgt hier een kleine bloemlezing.

This is very informative. I was impressed with the history of this great country.

I really love this corner of serenity and peace where you can pass your time between flights and relax. I think this idea should be applied in every airport. Congratulations.

Dear library, we were so surprised and delighted to find such a treasure. Wonderful idea. Thank you so much for caring about so many nations.

Thank you for the enjoyable read. Great texts, great videos and great pictures.

Loungen in the airport library, wachten totdat we het vliegtuig in mogen, beetje muziek erbij ... heerlijk.

Hey I'm from NYC. Amazing and beautiful place. I learned things I will probably never learn in school. U are amazing to be able to create an idea that is simple and everyone can use when they have a chance.

This is Holland at its best: sitting in an easy chair and enjoying the past, present and future. Well done.

I have 4 hours to kill at this airport, but feel this library is a great way to spend some quality and meaningful time....sad I am not seeing the country itself this time, but the information here has enticed me to visit again.

This is a really great idea, so much information on the Netherlands! I did not know that there are so many famous Dutch musicians.

De kritiek die bezoekers op Airport Library hebben betreft het gemis aan algemene internettoegang en spelletjes op de iPads. Deze mogelijkheden passen echter niet bij de doelstelling van de bibliotheek en zullen daarom ook niet toegepast worden.

In juli 2011 kozen 4800 Canadese reisagenten Schiphol tot de beste luchthaven ter wereld. Zowel in het juryrapport en als in het internationaal verspreide persbericht wordt specifiek de waardering voor Airport Library uitgesproken.

Een ander blijk van waardering is de opening van twee andere luchthavenbibliotheken, beide in Taiwan. Begin 2011 opende de Airport e-Library op Taoyuan Airport en in de zomer de Airport Intelligent Library op Songshan Airport. Beide internationale vliegvelden zijn belangrijke transitluchthavens voor verkeer van en naar Zuid-Oost Azië. In het najaar startte op Fort Lauderdale-Hollywood International Airport de uitlening van e-books.

In november bezocht een vertegenwoordiger van de Noorse bibliotheeksector de bibliotheek op Schiphol. Zij onderzoekt de mogelijkheden van een bibliotheek op de internationale luchthaven Gardermoen bij Oslo. Airport Library op Schiphol lijkt een wereldwijde trend te hebben gezet.

COLLECTIE EN APPARATUUR

De collectie boeken is in 2011 enigszins uitgebreid - de maximale omvang werd in 2010 eigenlijk al nagenoeg bereikt - en geactualiseerd. Een deel van de boeken is wegens slijtage vervangen. De digitale collectie, bestaande uit muziek, video's en foto's, is uitgebreid conform de afspraak met hoofdfinancier het Ministerie van OCW.

Ook in 2011 hebben duizenden mensen in Airport Library voor het eerst kennis kunnen maken met de iPad en dat sluit aan bij de media-educatiefunctie van de bibliotheek. Ook de speciaal voor Airport Library ontwikkelde iPad-houders zijn verder verbeterd en worden ook op andere manieren in het bibliotheekwerk toegepast. Op basis van de ervaringen levert ProBiblio bibliotheken advies over het gebruik van iPads en kan ook het technisch beheer van deze informatiedragers aan ProBiblio worden uitbesteed.

Veel problemen waren er helaas met de TankU, een apparaat voor het downloaden van filmpjes over de Nederlandse cultuur op mobiele telefoons. Door een juridisch conflict tussen leverancier en producent werd het downloadstation op zwart gezet. Inmiddels is de TankU verwijderd om begin 2012 plaats te maken voor een tweede foto-expositiescherm. In 2012 zullen we ons buigen over alternatieve mogelijkheden om bezoekers van Airport Library iets van de Nederlandse cultuur mee te kunnen geven.

ACTIVITEITEN

Op het foto-expositiescherm waren de volgende beeldverzamelingen te zien:

- Het Nederlandse landschap vanuit de lucht, foto's van Siebe Swart van fotobureau Hollandse Hoogte (januari - november).
- Het West-Friese landschap vanaf de fiets, foto's van André Brouwer (januari - september).
- Foto's van nieuwe, bekroonde Nederlandse bibliotheekgebouwen (januari - september).
- Illustraties uit *Seizoenen*, prentenboek van Blexbolex, bekroond met de Gouden griffel 2011 (oktober - december).
- Illustraties uit *Sinterklaas*, prentenboek van Charlotte Dematons (medio november - 6 december).
- Foto's uit het boek *Hollandse dingen* (oktober - december).

In twee vitrines zijn de volgende kleine exposities getoond:

- *Anne Frankhuis*, met speciale aandacht voor de verschillende talen waarin het dagboek van Anne Frank is vertaald (april - september).
- *Amsterdam DNA*, over het nieuwe gelijknamige onderdeel van het Amsterdam Museum (september – november).
- *Hollandse dingen*, over een fotoboekje van uitgeverij Gottmer waarin op een bijzondere manier aandacht wordt besteed aan typisch Hollandse onderwerpen (vanaf november).

Nieuw in 2011 waren de boekpromotie- en leesbevorderingsactiviteiten die in Airport Library zijn georganiseerd.
In oktober – vanwege de Kinderboekenweek met het thema *Helden* – maakte striptekenaar Ben Westervoorde op verzoek van bezoekers een portret van hun eigen held. Passagiers konden bovendien hun creativiteit uitleven op twee linosnedes op reuzenformaat van illustraties uit het prachtige kleurboek *Kleur alles* van Zilveren-Penseelwinnares Joelle Jolivet.

In november stond het Nederland leest-boek *Het leven is vurrukkulluk* van Remco Campert centraal. Deze activiteit was helemaal in de sfeer van de zestiger jaren gegoten. Een actrice die in de huid kroop van een van de hoofdpersonen uit het boek las passagiers uit het boek voor en een dj draaide tegelijkertijd op een originele pick-up muziek uit de jaren '60.

Het was natuurlijk de vraag of dergelijke activiteiten zich lenen voor een locatie als Schiphol. Na twee activiteiten is het antwoord op die vraag een volmondig 'ja'. Het is opvallend hoeveel reizigers, uit alle windstreken, willen deelnemen.

PARTNERS

Voor de collectie en activiteiten van Airport Library wordt met een aantal partners gewerkt. In 2011 waren dat:

- Nederlands Letterenfonds
- Collectieve Propaganda voor het Nederlandse Boek
- Stichting De Best Verzorgde Boeken
- Nederlands Fotomuseum
- International Photography Research (IPhoR)
- FOAM Amsterdam
- Hollandse Hoogte
- Dutch DFA
- Muziek Centrum Nederland
- Centrale Discotheek Rotterdam
- Amsterdam Toerisme en Congres Bureau
- Nederlands Fonds voor de Beeldende kunst
- Van Gogh Museum
- Amsterdam Museum
- Anne Frankhuis
- Uitgeverijen: Gottmer, Querido en Lemniscaat
- Boekhandels: Amsterdamse Stadsboekwinkel, Architectura & Natura, Lambiek en Nijhoff & Lee.

FINANCIËN

Airport Library is in het jaar 2011 binnen de totale begroting van € 306.000 – ongeveer één euro per bezoeker – gebleven. De inkomsten zijn opgebracht door het Ministerie van OCW (hoofdfinancier), ProBiblio, Openbare Bibliotheek Amsterdam, Openbare Bibliotheek Haarlemmermeer, Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken en Muziek Centrum Nederland. Als nieuwe sponsor, van specifiek de boekpromotie- en leesbevorderingsactiviteiten, meldde NBD/Biblion zich aan.

VOORUITBLIK 2012

Ook in 2012 ligt de prioriteit bij het uitbreiden van de collectie digitale bestanden, muziek en filmpjes. Begin 2012 wordt het tweede foto-expositiescherm geïnstalleerd en zal ook het aantal foto-exposities groeien.
De collectie boeken zal op alle onderdelen voortdurend worden geactualiseerd en op enkele onderdelen worden uitgebreid. Hiervoor zal de samenwerking met de bestaande partners worden voortgezet en zullen enkele nieuwe partners worden aangezocht.
De programmering van boekpromotie- en leesbevorderingsactiviteiten zal in 2012 worden voortgezet.
Begin 2012 zal de bibliotheek na het intensieve gebruik in 2010 en 2011 een grote opknapbeurt krijgen. De vloer wordt opnieuw geschilderd en de bekleding van de stoelen zal vervangen worden.

Maar 2012 is vooral een belangrijk jaar vanwege het besluit dat moet vallen over het voortbestaan van Airport Library na 1 juli 2013. Dan eindigt de huidige contractperiode met Schiphol. En omdat de subsidie van het Ministerie van OCW al per 1 januari 2013 stopt, moet er ook een andere manier van financiering van Airport Library geregeld worden.

En als alles volgens afspraak verloopt, staat Airport Library in het Guiness Book of World Records 2013 als 'grootste luchthavenbibliotheek ter wereld'. Een mooie afsluiter van dit jaarverslag 2011.

'VERGELIJKBAAR MET PARAGLIDEN'

Jondžić Uglješa, sporter uit Servië

"Het duurt nog zeker twee uur voordat mijn vliegtuig gaat. Ik ben onderweg naar huis, naar Belgrado. De afgelopen week heb ik in Indonesië meegedaan aan een internationaal paragliding-toernooi. Nee, ik heb niet gewonnen, maar volgende keer beter... ik ben beroepsvlieger. Ik reis de hele wereld over voor sportwedstrijden.

Op mijn laptop zat ik net de foto's te bekijken die een collega van mij heeft gemaakt in de lucht. Zo dadelijk ga ik even langs de kasten met boeken, om ook op die manier gebruik te maken van de Airport Library. Echt, de plek sprak me meteen aan! Het is hier prettig rustig, dat bevalt me wel. De sfeer zou je kunnen vergelijken met paragliden. Zelf vliegen met een glider is heel anders dan in een passagiersvliegtuig, tussen de wolken zwevend in je eentje vind je een soort innerlijke stilte."

'KENNISMAKEN MET NEDERLANDSE CULTUUR'

Jeanine Deckers, bibliothecaris

"Op Schiphol heb je veel transferpassagiers, die vaak urenlang moeten wachten op een aansluiting. Zes tot acht uur is heel normaal. Die tijd kunnen ze in de Airport Library op hun gemak besteden. De bibliotheek is bedoeld om reizigers kennis te laten maken met de Nederlandse kunst en cultuur. Er is geen uitleen.

Iedereen is, vierentwintig uur per dag, welkom. Om wat te lezen, te bladeren en muziek te luisteren. Of om gewoon een beetje te mijmeren, wanneer heb je daar gelegenheid voor? Je kunt even tot jezelf komen.

Er wordt me vaak gevraagd of er boeken gestolen worden. Het gebeurt, dat wel. Maar eigenlijk heel weinig, zeker als je bedenkt dat er jaarlijks 18,4 miljoen mensen in dit gebied rondlopen. Soms is een boek niet echt weg, maar even verdwenen. Na een tijdje duikt het dan ineens weer ergens op."

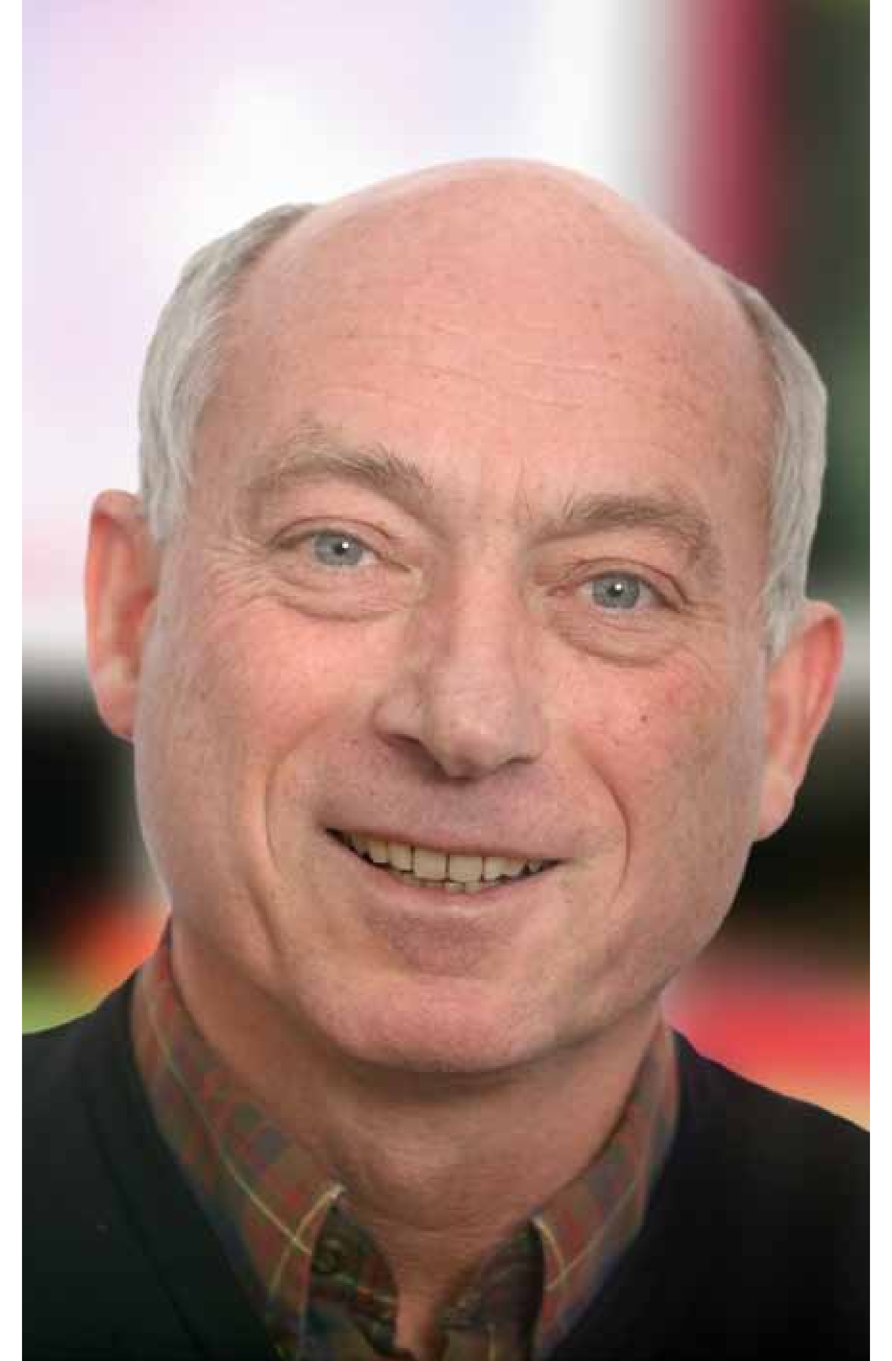

'BOEKEN IN NEGENENTWINTIG TALEN'

Rammy Speyer, bibliothecaris

"De Airport Library is nu iets meer dan anderhalf jaar open en heeft vijf jaar aan voorbereiding gekost. Dat er geen uitleenfunctie is, maakt het simpel, zo zijn er ook geen logistieke problemen. Veertig jaar lang heb ik in het bibliotheekwezen gezeten, nu ben ik 'klaar met werken' en ben ik nog steeds bij dit project betrokken. Het is gewoon heel leuk om te doen, ik zie het niet als werk. Het onderhoud is deels in handen van vrijwilligers, we doen het met toewijding, om een bijdrage te leveren aan de continuïteit.

In feite zijn we hier niet in Nederland. De gedachtengang is dat de bibliotheek wortelt in de Nederlandse cultuur. In de kasten staan boeken van Nederlandse schrijvers, allemaal buitenlandse edities. In maar liefst negenentwintig talen! Naast literatuur hebben we onder meer fotografie, Amsterdam, design en architectuur. Zo kun je een aardig beeld krijgen van wat het land te bieden heeft."

'WAARDERING IS GROOT'

Ria Smith, bibliothecaris

"Vaste prik is een 'rondje boeken zoeken'. Als bibliothecaris geef ik informatie, maar ik ruim ook op natuurlijk. Mensen laten wel eens boeken achter. Soms liggen er bibliotheekboeken uit het buitenland. Dan krijgt zo'n bibliotheek een e-mailtje of ze het betreffende boek terug willen hebben. Vaak zijn het afgeschreven exemplaren.

Als je het mij vraagt is de Airport Library een sympathieke plek in een commerciële woestijn. De waardering is groot, dat merk je vooral doordat mensen vol interesse en overgave bezig zijn. En dat ze lang blijven. Over het algemeen gaat iedereen heel respectvol om met de collectie.

Je zou denken dat ze wel iets anders aan hun hoofd hebben, maar bezoekers verdiepen zich echt in allerlei onderwerpen. Ze komen ook met vragen. Laatst wilde iemand precies weten hoe het nou toch zit met het water in Nederland. Het hele verschijnsel wilde hij bestuderen. Toen hebben we samen van alles opgezocht."

'VERDER UITBREIDEN!'

Marilyn Booth, vertaler

"Dit is echt iets voor mij, ik heb een tijdje tussen de boeken gekeken en veel interesseerde me. Het viel me op dat er geen Arabische boeken tussen zitten. Ik ben zelf vertaler, Engels-Arabisch, dus dan zie je dat snel. Ik neem aan dat die uitgaven wel bestaan?

Ik kom nu uit de Verenigde Staten, ik had een symposium, en straks vlieg ik terug naar Schotland waar ik woon. De Airport Library vind ik een geweldig initiatief! Heel fijn om tussen je vluchten te verblijven. Het mag voor mij veel verder uitgebreid worden. Het enige probleem is dat als je een goed boek hebt gevonden en het begint te lezen, je het misschien niet uit krijgt. Maar dan kun je natuurlijk naar de boekwinkel gaan als je thuis bent en het bestellen."

'WAT EEN VERRASSING'

Bogdan Fedorenko, ingenieur uit Oekraïne, op zakenreis

"De bibliotheek ontdekte ik in het voorbijgaan. Ik ben vrij vaak op Schiphol, want ik werk voor een Nederlands bedrijf, maar in dit deel ben ik zelden. Meestal loop ik meteen door. Vandaag niet, omdat mijn vlucht drie uur vertraging heeft. Ik was blij verrast de bibliotheek te zien, en ben gelijk aan tafel gaan zitten. Het ziet er erg goed uit! Maar wie gaat die boeken nog lezen? Jonge mensen zijn toch meer gericht op computers denk ik, dus goed dat de iPads er ook hangen. Ik lees zelf wel boeken, net heb ik al iets opgezocht over de waterwerken. En op een van de omslagen zag ik meteen iemand die ik kende... Vincent van Gogh! Dit is een verbazingwekkend goed idee, ik heb me net voorgenomen dat ik ga lezen in de tijd dat ik hier ben."

'GOEDE START'

Isabella Sya Li Jin uit Maleisië, op vakantie

"Eigenlijk is de bibliotheek een heel simpel en doeltreffend concept. Meestal gaan mensen winkelen. Je ziet iedereen alleen maar dingen kopen, want niemand kan natuurlijk weg van het vliegveld. Ik ben op vakantie naar Florida geweest. Op de heenweg heb ik hier ook gezeten toen ik op mijn aansluitende vlucht moest wachten. Het beviel me goed, vandaar dat ik er nu weer ben. Ik zit mijn reisverslag te schrijven. Dat is het fijne, je kunt hier vrijblijvend zitten. Of een gesprek aanknopen over boeken of wat dan ook. Allemaal dingen die je meestal niet in een boekwinkel doet. Ik vind het een goede plek voor uitwisseling. Meestal krijg je op vliegvelden geen informatie over de cultuur, het land en de stad waar je je bevindt. Het is ook een goede start voor een bezoek aan Nederland."

'RUSTPUNT OP DE LUCHTHAVEN'

Joyce Anssems, senior agent bij KLM

"Ik hou van de rust in het rumoer van de luchthaven. Al vanaf het begin dat de Airport Library er is, lees ik er in mijn pauze een boekje. Elke dienst die ik draai, zit ik hier wel even. Lezen is een manier om alert te blijven, maar toch iets anders te doen dan je werk. Een prettige manier om te ontspannen, aan de gate heb je dat niet. Je ziet het, ik kruip in een hoek, op een bankje. Aan tafel zitten vind ik dan weer net iets te actief. Ik kijk vaak alleen maar wat plaatjes, dan blader ik in een tijdschrift om de interesse te voeden. De sfeer herken ik uit de bibliotheek in mijn woonplaats Hilversum, waar ik met mijn zoontje regelmatig heen ga. Hier is het wel iets moderner."